

se jih toliko obode! Po hlevih naših mnogokrat temnih, zadublih in mokrih stoji nam večje ali manjše število te ali one živine. Vedno je nekaj boljše, nekaj pa slabejše. Ali kadar se odločujemo za prodajo, odberemo skoro gotovo najlepšo. Ako pa pride kupec v hlev, pregovori nas, da mu prodamo prav gotovo najlepšo žival. Pri vsem tem pa bode izkušal najti na njej toliko napak, da mu jo damo na zadnje za nekaj goldinarjev ceneje. Nesnažna žival vidi se vselej slabejša, nego pa je v resnici. Na ta način nam gine podloga, na katero naj bi se naslanjal napredek v živinoreji. Spominam se tujca, ki je po vasi iskal lepih krav s teleti in jih prav drago plačeval in vse pobral. Sedaj pa ga ni več, ker ve, da takih živali ne dobi. Kmetovalec, ki je imel kobilo, in katera mu je dajala lepih žrebet, prodajal jih je leto za letom tujcu za drag denar, a noben domačin ni se zmenil, da bi si bil pridobil dobro plemensko kobilo. Čudili so se le visoki ceni, pripuščali pa še dalje svoje slabejše kobile.

Kdo torej je kriv, da je živinska kupčija slaba? Ali nismo krivi tudi sami?! Čemu prodajamo najboljšo živino tujcem, potem pa čakamo leta in leta, da se nam slučajno zopet rodi kako lepo tele ali žrebe, da je zopet moremo drago prodati. Prvi pogoj uspešni živinoreji je lepa plemenska živina. Arabec ne proda dobrega konja za noben denar, zato pa ne najdeš nikjer tako lepih, tako vztrajnih konj kakor pri njem. Delajmo tudi mi tako: pustimo za pleme najlepše živali, imejmo jih v prostorni, svetli, zračni in nevlažni staji in dobro jih oskrbujmo, in v nekaterih letih imeli bomo poln hlev take živine, da jo bo veselje gledati. Nič več nas ne bo skrbelo, kako bi žival prodali, saj bo vsako živinče lepo. Lepa žival pa se vedno lahko in drago proda, ne da bi je bilo treba Bog ve kam gnati; kupec poišče je sam. Dobremu blagu ni treba kupca iskati, ampak kupec išče dobrega blaga. Živali pa, ki zadostuje našim zahtevam, ni je treba prodajati za vsak denar, da se je le iznebi. Opitajmo jo in prodajmo jo mesarju, ki nam bo dal za njo, kolikor je vredna.

Izgovor, da ni v sedanjih slabih okoliščinah mogoče drugače ravnati, ta je jalov. Ako prodamo letos lepo kravo in si pomoremo iz zadrege, kako pa bo prihodnje leto itd.? Potreb imamo vedno, lepe živine pa ne. Pomagati si moramo drugače. In ako nam je druga leta mogoča drugače si pomagati, zakaj bi nam letos ne bilo. Pustimo torej najlepšo žival za dom, in v prihodnje ne pridemo zaradi živine več v zadrego. Nihče ne bode potem rekel: Ta žival moram prodati, saj mi tako nič ne koristi. Prodam jo sicer nerad, ali prodati jo moram; denarja je treba! Sedaj se pač tako godi, ali to je veliko zlo, ki je pa popolnoma nepotrebno. Kdor ima lepo živino, vredna je vsak čas mnogo.

F. Š.

Razdelba skupnih zemljišč.

in uredba dotičnih skupnih pravic do njih uživanja in oskrbovanja (agrarske operacije).

Deželni zbor kranjski se je že prej ko pred 20 leti pečal z vprašanjem, kako bi se skupni pašniki razdeljevali na primeren način kmetijstvu na korist. Ali načrt dotičnega deželnega zakona, katerega so takrat sklenili, ni bil potrjen. Še le v zasedanji deželnega zbora l. 1886/87. se je ta stvar uredila na podlagi državnega zakona dne 7. junija 1883. l. in dobil je nov načrt deželnega zakona tudi potrditev z Najvišjim odločilom z dne 26. oktobra 1887. l.

Ta zakon, ki je proglašen v deželnem zakoniku l. 1888., št. 2. pa se ne tiče samo razdelbe skupnih pašnikov, ampak zadeva, kakor tudi prej omenjeni državni zakon, razdelbo skupnih zemljišč o obče in uredbu skupnih pravic do njih uživanja in oskrbovanja (agrarske operacije). Izvršilna ministerska naredba k temu zakonu je prišla na svetlo v deželnem zakoniku 30. avgusta ob enem z razglasilom deželnega predsednika na Kranjskem, s katerim se je določil prvi september 1888. l. kot dan, katerega zadobi deželni zakon 26. oktobra 1887. l. svojo veljavnost.

Kot oblastva v stvareh „agrarskih operacij“ poslujejo

1. zapriseženi „c. kr. krajni komisarji za agrarske operacije“ (do sedaj sta postavljena dva, jeden v Ljubljani, drugi v Radovljici);

2. „c. kr. deželna komisija za agrarske operacije“ v Ljubljani, kateri je načelnik deželni predsednik;

3. c. kr. ministerska komisija v poljedeljskem ministerstvu na Dunaji.

Po določitih deželnega zakona z dne 26. oktobra 1887. l. in izvršilne naredbe smejo se razdeliti

1. zemljišča, glede katerih ali

a) med bivšimi graščinskimi gosposkami in občinami ali nekdanjimi podložniki, kakor tudi med dvema ali več občinami obstajajo skupne pravice do njih posesti in uživanja, ali

b) katera vsi ali samo nekateri občani, jeden ali več občinskih oddelkov, sosesčin ali podobnih poljedeljskih združenj (vrst kmetov, posestnikov hiš s posebno ustanovno pravico, singularistov in dr. t.) skupno ali premenjevalno (drug za drugim) uživajo vsled tega, ker so sami osebno soudje, ali ker se kot sopoestniki štejejo za soude, ali ker so soopravičenci glede spolovinskih ali premenjevalnih zemljišč;

2. zemljišča, katera se kot občinsko blago (ne občinsko premoženje) po določitih občinskega reda uživajo skupno;

3. zemljišča, katera so se v izvrševanju cesarskega patenta z dne 5. julija 1853. l. (drž. zak. št. 130) od-

stopila, da so zdaj v posesti kakšne vasi, občine ali skupnosti upravičencev.

Razdelba skupnih zemljišč je ali glavna razdelba ali nadrobna razdelba.

A. Glavna razdelba skupnih zemljišč, to je njih razdelitev.

1. med bivšimi gosposkami in jedni in občinami ali bivšimi podložniki na drugi strani, ali

2. med županijami ali občinskimi oddelki, ali

3. med županijami ali občinskimi oddelki na jedni in med poljedelskimi družbami (med vrsto kmetov, posestnikov hiš s posebnimi ustanovnimi pravicami, singularistov in dr. t.) na drugi strani — se mora zgoditi na prošnjo (provzročitev, provokacijo) te ali one zgoraj navedenih strank, med katerimi je zvršiti razdelitev.

Kadar izhaja provzročitev (prošnja) od nekdanjih podložnikov, od kakšnega občinskega oddelka ali kakšne poljedeljske družbe, treba je k temu najmanj polovice vseh do skupnega uživanja upravičenih nekdanjih podložnikov, oziroma članov občinskega oddelka ali poljedeljske družbe.

Prouzročitev, ki izhaja od kake županije se mora opirati na sklep občinskega odbora, katerega je potrdil deželni odbor.

Prouzročitev v imenu občine ali občinskega oddelka sme uradoma vložiti tudi deželni odbor sam.

B. Nadrobna razdelba skupnih zemljišč, to je nadaljna razdelba pri glavni razdelbi pripalega skupnega deleža, ali skupnega zemljišča v obče:

1. med nekdanjimi podložniki, ali

2. med člani poljedeljske združbe (vrsto kmetov, posestnikov hiš i. dr. t.), ali

3. med soupravičenci do spolovinskih in premenjevalnih zemljišč se zvrši samo na prošnjo (prouzročitev), katera mora izhajati najmenj od polovice vseh upravičencev do skupnega uživanja.

Prouzročitev glavne razdelbe ne obsega v sebi prouzročitev nadrobne razdelbe; nadrobna razdelba se mora, ako se želi, da bi se zvršila stikoma z glavno razdelbo, izrekoma prouzročiti.

Jednojne ali singularne razdelbe, to je oddelila in izobčila jednega ali več soupravičencev tako, da ostali soupravičenci ostanejo v skupnosti, ni možno prouzročiti po tem zakonu, in prepušča se posameznim soupravičencem doseči tako poravnavo po določilih XVI. poglavja. II. dela občnega državljskega zakonika.

Uredba skupnih pravic, katere se tičejo uživanja in oskrbovanja prej omenjenih vrst skupnih zemljišč, zvrši se tudi navadno same na prouzročitev, in le v nekaterih določenih slučajih po uradni poti.

Kadar hoče najmenj polovica vseh do skupnega uživanja upravičenih zahtevati glavno ali nadrobno razdelbo, ali uredbo, tedaj je dotično prošnjo vložiti pismeno ali dati ustno na zapisnik pri političnem okrajnem oblastvu (v Ljubljani in v Radoljici tudi pri dotičnem krajnem komisarji), pri kakem advokatu ali pri

kakem c. kr. notarji, da jo takoj pošlje načelniku deželne komisije.

Prošnja mora obsezati:

1. vsaj splošno oznamenilo dotičnega skupnega ozemlja,

2. dozdevno število neposredno udeleženih,

3. imena prosilcev.

Deželna komisija skrbi za to, da se prošnja po političnem okrajnem oblastvu, po krajnem komisarji ali po posebnem odposlanci v toliko dopolni in pojasni, v kolikor je potrebno, da jo more potem pretresovati sama.

Da pa more deželna komisija, oziroma da moreta krajna komisarja svoje delovanje kmalu začeti in brez zamude nadaljevati, zelo bi bilo želeto, da vložijo vse stranke, katerim je za razdelbo ali uredbo skupnih zemljišč kaj mar, kakor hitro mogoče dotične svoje prošnje.

Kako je prošnje narediti in kje jih vložiti, je zgoraj povedano.

Podučne stvari.

Nasledki „šnopsa“.

(Dalje.)

Petelinčeka je zaklala.

Srečna je družina, katero vladata pošteni gospodar in dobra gospodinja; srečnejša je občina, katera ima na krmilu nepristransko, skrbno in vestno poglavarstvo; najsrčnejši, da, presrečni so pa oni otroci, katerim je mili Bog dobrege krščanskega očeta ter skrbno, pobožno mater dal.

Presrečna zares taka hiša, v kateri poleg modrega, previdnega in krščanskega gospodarja sovladuje tudi blaga, mila, krotka in pobožna gospodinja in družinska mati.

Pokojni vladika blagega spomina, A. Martin Slomšek pisal je, če se ne motim, leta 1862. v svojih „Drobtinicah“ o pravi pošteni in dobri krščanski gospodnji družinski materi tako-le:

„In v hiši obrača
Se žena domača;
Vsa skrbna zna mati
Vse dobro ravnati:
Učiti fantiče,
Svariti dekliče;
Od zore do mraka
Ma dost poslovanja:
Skoz njo še le 'zda —
Dobiček moža.“

V resnici kaj laskave besede, kakoršnih je pa tudi dobra krščanska gospodinja in mila družinska mati po-